№ 35 ... opłacona ryczałtem. ... „CZENSTOCHOWER CAJTUNG". ... מרץ 20 גראשן.

טשענסטאכאווער צײטונג

Piątek 30 sierpnia 1935 — ליכט-צינדען 6.14 — פרייטאג פ' שופטים ב' אלול תרצ"ה.

Biblj. Jagiellońska Kraków Św. Anny 19

Z intencji zaślubin panny RÓŻKI BESERÓWNY z panem ICCHAKIEM BANDĄ z Łodzi życzy wiele szczęścia i pomyślnej przyszłości
PERSONEL BANKU SPÓŁDZIELCZEGO w Wieluniu.

ברכת מז"ט חמה ונלבבה אנו מברכים את הברנו
ישראל מרקוביץ לנשואיו את העלמה **פיגל בראַט**
יהי רצון שתבנו ביתכם על יסודות חזקים בארץ משאת נפשנו.
יעקב ואחיות ברנדס.

ברכת מזל טוב נלבבה ליושב ראש של הבנק מר
אברהם בעסער לרגלי ארושיו של בתו
שולחים:
השלטון והמועצה של הבנק ספולדזיעלטשי
בוייעלין.

אחולי הלבבים לחברנו מר
זאב רייכמאן עם בחירתו לגו **פעסע רייך**
תהי דרככם בחיים צלחה ותזכה לבנות ביתכם על הרי ציון וירושלים.
צבי שאיא, חיים דויאבא.

צו דער תנאים פון פרל. **האנקא מיסקא** מיט ה' **יודל שפערלינג**
ווינשען א הארציגען מזל-טוב און א גליהענדע צוקונפט
די עלטערן — פיעל גוטס.
לייבל לאנגנער און פרוי, זיסער לאנגנער און פרוי.

Z intencji zaręczyn
p. HANKI MISKÓWNY z p. JUDKIEM SZPERLINGIEM
życzę dużo szczęścia i różowej przyszłości.
JAKÓB LANGNER.

ראַנקזאַגונג.

מיר דריקען אויס א הערצליכען דאַנק דעם
אַבערקאַנטאָר ה' אליעזר פינקעלשטיין
פאַר דעם עונג-שבת, וואס ער האט אונז פערשאַפט מיט זיין מתיקות-דיגען דאַוונען שבת פ' ראה.
גלייכצייטיג ווינשען מיר איהם א הערצליכען מזל-טוב צו זיין חתונה. מיר ווינשען איהם פיעל גליק און ערפאָלג אויף זיין נייעם לעבענס-וועג.
א גרופע מיטגלידער פון דער נייער סינאַגאָגע.

זה עכשו הופיע ספר
„זכרון מלך"
מאת הרב נחום אש אבד"ק טשענסטחוב.
הספר כולל שורה של מאמרים ע"ד הרמב"ם ופעולתו הספרותית והצבורית ליום הולדתו השמונה מאות.
המחיר — 1.50 זה'. להשיג בבית-הדפוס של מר באַטשאַן, שדרה 6.

GIMNAZJUM TOW. ŻYD. SZKÓŁ ŚREDNICH i POWSZECHNYCH
w **Częstochowie, Dąbrowskiego 7, tel. 11-58.**

Egzaminy do wszystkich klas gimnazjum (z wyjątkiem kl. VIII.) oraz szkoły powszechnej odbędą się **w poniedziałek, dn. 3 września o g. 9 rano.**
Zgłoszenia przyjmuje kancelarja do dnia 2 września.

ISTNIEJĄCE OD 7-miu LAT
KURSY GIMNAZJALNE
prowadzone przez zespół dyplomowanych profesorów miejscowych szkół średnich przyjmują zapisy kandydatów(ek).
OPŁATA MIESIĘCZNA BARDZO NISKA.
Przygotowuje się na świadectwa w zakresie 6—7 oddziałów Szkoły Powsz., 4—6 kl. Gimnazjum, do matury oraz do GIMNAZJÓW Państwowych i pryw.
Kurs jednej klasy trwa 5 miesięcy
UWAGA: Wykłady prowadzone są w sposób przystępny.
Każdy ze słuchaczy oprócz nauki na kursach—może korzystać z BEZPŁATNEJ CODZIENNEJ POMOCY (korepetycji) udzielanej przez pp. profesorów.
Kancelarja czynna od godz. 11—1 przed poł. i od 3—7 po południu
Kilińskiego 9, II piętro, prawa oficyna.

Istniejące od 25-ciu lat
Roczne Kursy Handlowe, półroczne i 3 mies. Buchalteryjne
zatwierdzone przez Ministerstwo W. R. i O. P. № 20902|18 pod kier.
R. German-Szumacherowej
przyjmują zapisy kandydatów(ek). Kończącym wydaje się ŚWIADECTWA
Kancelarja: ul. Dąbrowskiego 11, mieszk. 5,
front 2-gie piętro, tel. 22-75.
Tamże I-sza szkoła pisania na maszynach.

RODZICE ŻYDZI!
Wychowujcie dzieci swoje w duchu narodowym żydowskim! Oddajcie dzieci swoje do jedynej i znanej od lat 25-ciu
7-io KL. PRYWATNEJ SZKOŁY POWSZECHNEJ
z prawami szkół państwowych
BALBINY WAJNBERG-SZLEZYNGIEROWEJ
która pod nowem kierownictwem pedagogicznem Absolwentki Uniw. Warsz. oraz Państwowego Studjum Pedagogicznego w Warszawie
Magistra polonistyki T. Wajnberżanki
przyjmuje zgłoszenia nowowstępujących do wszystkich klas.
Kancelarja Szkoły przy ul. Aleja 8 czynna codziennie od 9—13.
Nauki judaistyczne w szerokim zakresie pod kierownictwem wytrawnego i znanego z długoletniej praktyki Prof. B. WAJNBERGA.
Dla niezamożnych dalekoidące ulgi.
Od nowego roku szkolnego uruchamia się oddział dziewcząt.

צו דער פינפטער יאָהרציים פון אונזער פערשטאָרבענעם מיטגליד
משה בן אלחנן שאיא ז"ל
וועט שבת פ' שופטים ב' אלול (31.8) 10 א זייגער פריה סאַרקומען אין דער נייער סינאַגאָגע וו אויך אין דער אלטער שוהל
א פייערליכע הזכרה
אויף וועלכער עס לאָדענט איין די מיטגלידער
די פערוואַלטונג פון „אחיעזר".

אבטונג וויעלוז!
אַבסאָלוועניטין פון ד"ר ברוידע'ס העברעאיש גימנאזיום **מרגלית שאיא** ערטיילט לעק-ציעס און קאָרעפעטיציעס פון וועלטליכע למודים און יודאַיסטיק (וויי: העברעאיש, תנ"ך, היסטאָריע) אין די ראהמען פון 8 גימנאזיאל-קלאַסען, איינצעלנע, וויי אויך גרופען.
בעמערקונג: יודאַיסטיק געניט לויט'ן גימנאזיאל-פראָגראם.

די פריוו. רעליגיעזע פאָלק-שול
פון י. גרילאַק
ב. יאָסעלעוויטשאַ 9
מאַכט בעקאַנט, אז די עקזאַמענס אין אלע קלאַסען קומען פאָר מאנטאג, דעם 2 ווושעשיין, 9 א זייגער פריה.
די לימודים הויבען זיך אָן דינסטאג, דעם 3 ווושעשען.

Parowa fabryka mydła
powierzy przedstawicielstwo izraelicie na Częstochowę i okolice.
Reflektuje się na osoby solidne, pracowite.
Gwarancja wymagana
Zarobek około 200 zł. miesięcznie.
Oferty kierować do red. „Czenstochower Cajtung" pod „Przedstawicielstwo".

Dr. Med.
M. Kohn-Szajnowa
chor. kobiece i akuszerja
powróciła
przyjmuje od 8—10 i 3—6 pp.
Aleja Wolności 3-5. Telef. 18-62.

Szkoła tańców
baletm. Kosteckiego
w lokalu własnym
ul. Waszyngtona № 6.
Uwaga: Zapisy na kursy, lekcje pojedyńcze codziennie od 10 rano do 9 wiecz. Ostatnie nowości. Gwarancja wyuczania
אכטונג: ירֿען שבת קומט פאָר פרשקטישע לעקציע פאַריודישע נעוועלשאפט. אנהויב 8 אוי. 1-קלאסינע מוזיק

FARBIARNIA, PRALNIA CHEMICZNA „KRYSZTAŁ"
ul. Berka Joselewicza 2.
מיר נעמען אָן צו וואשען קראַגענס מיט לאנג-דויערענדע שפיגעל-גלאַנץ, אויך נעמען מיר אָן כעמיש צו רייניגען און צו פארבען אלערארט קליידונג.
ספעציאַליטעט: 1) פארבען לעדערנע קורטקעס
2) דעטאשירען (ארויסנעמען פלעקען אָהן וואשען).
אכטונג: פלעקען ווערען ארויסגענומען אויפ'ן אָרט

Naszemu koledze
p. **Józefowi Weisfelnerowi**
z powodu zgonu Jego Matki
b. p. ANNY
wyrażamy najszczersze współczucie.
M. Kachman z Narzeczoną

דעם טיעמסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער לאנגיעהריגען מיטגליד
ה' שלום וויספעלנער
צוליעב'ן טויט פון זיין פרוי
ז"ל חנה
המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די גבאים, קאַמיטעט און מתפללים
פון דער שוהל „אהל-יעקב", אלעע 4.

Z.S.R.R. TORGSIN
OGÓLNOZWIĄZKOWE ZJEDNOCZENIE DLA HANDLU Z CUDZOZIEMC
MOSKWA, KUZNIECKIJ MOST 14

אַנחייזונגען אויף אלע שטעדט פון סאָוו.-רוסלאַנד אויף „טאָרגסין" נעמט אן:
Bank Gospodarst. Krajowego און אבטיילונגען
Bank PKO, פון אבטיילונגען (22.000 קאָנטע שטמטען)
(ס.ק.א. בוי שלע פאָסט-) Państwowy Bank Rolny
Pow. Bank Kredytowy S. A., פון אבטיילונגע
Bank Zachodni S. A., Tow. „Hias", Pow Bank Związkowy, Bank Handlowy, Bank Związku Spółek Zarobkowych, D|B T. Bunimowicz, Wilno Oddział Banku Drezdeńsk. אין אנדערע w Gdańsku חקרט = בריקע נעמען אן אלע פאָסט-אמטען.
פאַרקויפט די נייע פרייז-קוראַנטען מיט די פערקלענערטע פרייזן.
אינפארמאציע ערטיילען אלע דערמאנטע אינסטיטוציעס און די געזעלשאפט „היאס"
Warszawa, Plac Grzybowski 10. Tel. 275-63.

מיר מוזען ערפילען אונזער בירגערליכען חוב.

מיר ווילען איצט נישט דיסקוטירען, צי די וואהל-ארדינאציע צום סיים איז א ריכטיגע אדער נישט, ווייל נישט מיר קאנען זי אויסבעסערען און מיר האבען עס אויך נישט בדעה.

מיר ווילען אבער פעסטשטעלען, אז נישט קוקענדיג אויף אלעם האט זיך דער יודישער כלל אין פוילען ארויס-געואגט צו נעמען אנ'אקטיוון אנטייל אין די וואהלען צום סיים מיט'ן מאטיוו, אז אלס בירגער פון לאנד מוזען מיר האבען א השפעה אויף אלע פאלימישע ארייגניסען, וואס קומען פאר אין לאנד.

און נישט בלויז דארט וואו עס זענען פארהאן שאנסען אדורכצופיהרען יודישע דעפוטאטען, נאר אפילו דארט, וואו עס האנדעלט זיך וועגען פוילישע דעפוטאטען מוזען מיר יודען זיין אקטיוו, כדי משפיע צו זיין אויף דעם וואהל-אקט, אז אינ'ס סיים זאלען ארויין נור די דאזיגע קאנדידאטען צו וועלכע מיר יודען האבען צוטרוי, אז אין פארלאמענט וועלען זיי די יודען-פראגע בעהאנדלען אונטער'ן צייכען פון יושר און גערעכטיגקייט.

זעהען מיר טאקי, אז אין א גאנצער רייה שטעדט אין פוילען, וואו ס'איז נישטא קיין שאנסען אדורכצופיהרען קיין יודישע דעפוטאטען, נעמען פוילישע דעפוטועגטע די יודען אנ'אקטיוון אנטייל אין די וואהלען צום סיים מיט'ן מאטיוו, אז אלס בירגער פון לאנד מוזען מיר האבען א השפעה אויף אלע פאליטישע ארייגניסען, וואס קומען פאר אין לאנד.

און נישט בלויז דארט וואו עס זענען פארהאן שאנסען אדורכצופיהרען יודישע דעפוטאטען, נאר אפילו דארט, וואו עס האנדעלט זיך וועגען פוילישע דעפוטאטען מוזען מיר יודען זיין אקטיוו, כדי משפיע צו זיין אויף דעם וואהל-אקט, אז אינ'ס סיים זאלען ארי

פ. בלומענקראנץ

גאַליציאַנער

(איינדרוקען פון דער פרעמד)

II

לאָזענדיג דערווייל (צוליב געוויסע סבות) די דראַסטישע ענינים, ווי פרומקייט און צניעות פון די גאַליציאַנער אין א זייט, וועלן מיר איצט א רעדט טוהן וועגען אנדערע „מעלות טובות", פון די דאָזיגע „זעמעל-מעהל-יודען" (פאַר אַזעלכע האַלטען זיי זיך יעדענפאַל אין בעצוג צו אונז, פֿראַסטאַקעס) —און דהינו-געזעלשאַפטליכע עלאַסטישקייט (נישט אידעאַלפיצירען מיט גאַר נאַכטאַנצעריי) האַלטען מיר פאַר א גרויסע מעלה. די פּראָגקייט צוצופּאַסען זיך צו די פּערשידענע מענשען און אומשטענדען ווייזט וועגען די לע-בעגס-יכולת'ן פון געגעבענעם מענשען.

און אויב מיר האַלטען עס פאַר א מעלה און גוועלטיכע בעדינגונגען, בכל ימות-השנה, איז עס מכל-שכן א פלוס, בעת מיר עגדערן די סביבה, בעזונדערס ווען מיר פאהרען זיך אברוהען, וואו אונזער מיניאַטור-וועלטל דויערט סך-הכל עטליכע וואָכען.

מיר קאָנגרעס פוילישע (שוין נישט רעדענדיג וועגען די זעהר גוטע לייק-סימפּאַטישע ליטוואַקעס) האַלטען, אז אזוי ווי דאס דאָזיגע אורלויב-ווער-טעל עקזיסטירט עטליכע וואָכען, דארפט דער צופּאַסונגס-פּראָצעס זיין א שנע-לער, מיר קומען דעריבער אַריין צווי-שען אַבסאָלוט-פרעמדע מענשען, מותר זייענדיג „אויף דעם און יענעם", און מיר שאַפען זיך בן-רגע א היימישע אַטמאָספער.

א קאָנגרעס-פוילישער יוד זעצט זיך אַנידער אויף א באַנק בייַ דער אַר-קעסטער, פרעגט דעם צווייטען אָהן קונצען: „מה שמו"—און בעקאַנטשאַפט איז געשלאָסען.

בקיצור: מ'בעמיהט זיך צו זעהען דאס גוטע בייַ יענעם און צו רעדוצי-רען דעם פון דערהיים געבראַכטען קריטיציזם בייַ מינימום.

אזוי זענען מיר זיך נוהג, יעדע-פאַלס—דער רוב פון אונז.

גאַליציאַנער דאַגעגען האַבען אַנ'אַ-נדערע טאַקטיק. זיי איילען זיך נישט, זיי האַבען מורא צו פערלירען עפּיס פון שטייפקייט. גאָר בעזונדערס אָבער זענען זיך אזוי נוהג די דאָרטיגע פרוי-ען, וועלכע האַלטען זיך פאַר'ן „אוי-בעשטען פון שטייסל", פאַר'ן סולת פון שהנעם מין.

האט נאָך דערצו די דאָזיגע „הייי-לייף-אשר" א קינר, וועט זי אזוי שנעל קיין בעקאַנטשאַפט שליסען. זי זיצט דעמאָלט מיט שטייפעניש בייַם טיש; אויסגעראַט, קייעט די מאַכלים, ווי א קאָואָך וואָלט געשטאַנען בייַ איהר און געשריגען: „עט", און דאס דאָזיגע „שוואַכע און סובטעלע" וועזען לאָזט הערען, צו מזל, איהר שטימע נור וועק איהר אויסגעפאַשעטער בנ'אָק פער-שוואונדט. דעמאָלט הערט מען ווי זי, „פערמאַטערט", רופט דזה הלשון:

— באַבוש, גדזשעש שיען זאַוויערו-שילעש? (שווער דאס איבערצוגעבען אין יודיש). און פערטיג...

חלש'ט א יונגערמאַן (ווי דער שטיי-גער איז) צו בעקענען זיך מיט א מיי-דעל, און זי איז צו זיין „גליק" א גאַליציאַנערין—מוז זי וויסען מיט וואס ער בעשעפטיגט זיך, ווער זיינע על-טערען זענען און בכלל דעם גאַנצען יחוס ווי, להבדיל, היטלער.

אפשר וואָלט שוין דאס מיידעל מותר געווען אויף דער נעענאַלאַגישער אַנקעטע (בכלל איז דער יוגגער דור שוין אַנ'אַנדערער), בעשטעהט די מו-טער נישט: טאַמער חלילה איז דער פאַטער א שניידער און די גאַנצע משפחה קען, חלילה, פערפלעקט ווערען... צוליב דעם טאַקי ווערט מען באַלד פון די גאַליציאַנער געוואויר מיט וואס זיי פערנעמען זיך (אויב די מלאכה איז א בכבוד'יגע). אז א גאַליציאַנער מיט וואַנסלעך גיט זיך א שטעל פאַר מיט צוזאַמענגעקאָפּטע פיס, ווייסט איהר פאַר'ן דערהערען דעם נאמען, אז ער איז א דר. כעמיע, געענדיגט אין ווין און פראַקטיצירט אין לעמ-בערג. דאס זעלבע בייַם שהנעם מין. פון א מיידעל ווייסט איהר אין דער ערשטער מינוט אייַדער איהר ווערט געוואויר צי זי הייסט וואגשאל, וואקס-מאַן צי וואַסקראָד, אז זי איז פערמא-טערט פון לעצטען עקזאמען. זי איז לעולם געזונד, נור די „מאמוש" האט דורכאויס פערלאַנגט, דאס זי זאל זיך ווידערהאַלען, א. ז. ו. א. ז. ו. וואַרום דער כלל איז בכל מדינת גאַליציע: קודם-כל דארפט די אשה פערביפען מיט'ן „דריטען יאהר רעכט", מאכען „פוראר" און דערנאָך האַלטען זיך אין רעזערוו, דערוויסען זיך ווענען דעם צווייטענס קען בילדונג און יחוס—ווייל אזוי הייסט די מאמוש און אזוי פער-לאַנגט דער „גוטער טאַן".

* * *

וואָלט מען דאָך געמיינט, אז דאס איז אזא מין קרענק ווי א רעק, אז ס'איז ל"ע נישטא קיין רפואה—איז מען מגזם, וואַרום בעקענענדיג זיך נעהנטער, דערזעהט מען (בעזונדער'ס זיי, די גאַליציאַנער, וועלכע האבען צו אונז נאָך מעהר טענות), דאס ווענען פער-האַן מעגליכקייטען פון צונויפלעבען זיך. מ'פֿאַרט זיך נישט אויפען, נאַכ-געהן זייערע פאַמעליכע טריט, פער-פאַלען: אטאַוויזם.

מ'דאַרף געדענקען, אז גאַליציע, אפילו דאס סימפּאטערישע מזרח-גא-ליציע בעטראַכט קראקא אלס שיינדיל, אלס מוסטער פון פיינקייט און קולטור. און קראקא האט שוין דוכט זיך, שלום עליכם געזאגט—שמעקט מיט בית החיים.

אין דער דאָזיגער שטאדט דאַמינירט דער עבר: מלוכה'שע קברים. מ'רע-כענט זיך שטאַרק מיט יחוס, א קליי-ניגקייט: סטעפּאַן באטאָרי, די וואַזעס פון איין זייט, דער רמ"א א. א. פון דער צווייטער, און מ'פערזעהט, אז דורך דער צייט האבען אַנדערע פער-נומען דאס אָרט, אז יחוס-אבות איז נאָך נישט אַלץ...

* * *

די סבות פון דעם מהלך צווישען אונז און זיי ?

מיר האבען אין משך פון 145 יאהר געלעבט אבגעטיילט, אינטער דער הערשאַפט פון דיאַמעטראַל פערשידענע מלוכות.

זיי—פרייהייט, מיר אונטערדריקונג; זיי—בעוועגונג, מיר בעגרענצונגען; זיי ביילדונג, מיר—מלוכה'שע אבסקוראַנטיזם צוליב פאַליטיק.

בייז אהער חסרונות.

אָבער אייגצייטיג: זיי מערב-איירא-פעאישער אויסערליכער גלאַנץ, מיר —מעהר פנימיות; זיי פּאָרם, מיר—אי-נערליכקייט; זיי שטעלונג אין לעבען, מיר—פרייהייטס-שטרעבונגען און קאָנ-סטיטוציע ארבייט; זיי דייטשע פינקט-ליכקייט, וואס האט אגב א שיכות מיט בעגרעניצטקייט; מיר — עפּיס פון די פוילישע חלומות און עפּיס פון דער רוסישער בענקשאפט.

און פון דאַנען (לויט אונזער מייגונג) דאס שטייפקייט, נישט עכטקייט און די אלע אַנדערע שמאַנצעסען, וואס זענען אונז אזוי דערווידער. (אגב אורחא: און אפשר קען מען מיט'ן זעלבען אויסטייטשען פארוואס די סתם-אינטע-ליגענץ איז בייַ זיי פלאַכער ווי בייַ אונז, ווארום דאָרט איז דער גורם גע-וען פּאָרם, טיטול און בייַ אונז—אי-נערליכער דראַנג).

* * *

דערווייל א גרויסער מהלך צווישען אונז און זיי, אַנ'אַנטיפאַטיע, וואס האט טיפערע פסיכישע סבות; א דערווידער, וואס האט געפינען עפענטליך איהר אויסדרוק אויף איין געביט—אין דער מחלוקה גרינבוים-רייך.

אָבער די ווידעראנאנדען און די פסיכישע אונטערשידען הויבען זיך אָן מיט'ן קומען אין ענגערן קאָנטאַקט (און בעזונדערס בייַם יונגען דור) צו פער-וישען אין מיט דער צייט וועלען אפשר בייַדע צדדים זיין צופריידען פון שדוך...

לאָמיר האָפען!

זיך. מ'פֿאַרט זיך נישט אייַלען, נאַכ-געהן זייערע פאַמעליכע טריט, פער-פאַלען: אטאַוויזם.

מ'דאַרף געדענקען, אז גאַליציע, אפילו דאס סימפּאטערישע מזרח-גא-ליציע בעטראַכט קראקא אלס שיינדיל, אלס מוסטער פון פיינקייט און קולטור. און קראקא האט שוין דוכט זיך, שלום עליכם געזאגט—שמעקט מיט בית החיים.

אין דער דאָזיגער שטאדט דאַמינירט דער עבר: מלוכה'שע קברים. מ'רע-כענט זיך שטאַרק מיט יחוס, א קליי-ניגקייט: סטעפּאַן באטאָרי, די וואַזעס פון איין זייט, דער רמ"א א. א. פון דער צווייטער, און מ'פערזעהט, אז דורך דער צייט האבען אַנדערע פער-נומען דאס אָרט, אז יחוס-אבות איז נאָך נישט אַלץ...

* * *

די סבות פון דעם מהלך צווישען אונז און זיי ?

מיר האבען אין משך פון 145 יאהר געלעבט אבגעטיילט, אינטער דער הערשאַפט פון דיאַמעטראַל פערשידענע מלוכות.

זיי—פרייהייט, מיר אונטערדריקונג; זיי—בעוועגונג, מיר בעגרענצונגען; זיי ביילדונג, מיר—מלוכה'שע אבסקוראַנטיזם צוליב פאַליטיק.

בייז אהער חסרונות.

אָבער אייגצייטיג: זיי מערב-איירא-פעאישער אויסערליכער גלאַנץ, מיר —מעהר פנימיות; זיי פּאָרם, מיר—אי-נערליכקייט; זיי שטעלונג אין לעבען, מיר—פרייהייטס-שטרעבונגען און קאָנ-סטיטוציע ארבייט; זיי דייטשע פינק-ליכקייט, וואס האט אגב א שיכות מיט בעגרעניצטקייט; מיר — עפּיס פון די פוילישע חלומות און עפּיס פון דער רוסישער בענקשאפט.

און פון דאַנען (לויט אונזער מייגונג) דאס שטייפקייט, נישט עכטקייט און די אלע אַנדערע שמאַנצעסען, וואס זענען אונז אזוי דערווידער. (אגב אורחא: און אפשר קען מען מיט'ן זעלבען אויסטייטשען פארוואס די סתם-אינטע-ליגענץ איז בייַ זיי פלאַכער ווי בייַ אונז, ווארום דאָרט איז דער גורם גע-וען פּאָרם, טיטול און בייַ אונז—אי-נערליכער דראַנג).

* * *

דערווייל א גרויסער מהלך צווישען אונז און זיי, אַנ'אַנטיפאַטיע, וואס האט טיפערע פסיכישע סבות; א דערווידער, וואס האט געפינען עפענטליך איהר אויסדרוק אויף איין געביט—אין דער מחלוקה גרינבוים-רייך.

אָבער די ווידעראנאנדען און די פסיכישע אונטערשידען הויבען זיך אָן מיט'ן קומען אין ענגערן קאָנטאַקט (און בעזונדערס בייַם יונגען דור) צו פער-וישען אין מיט דער צייט וועלען אפשר בייַדע צדדים זיין צופריידען פון שדוך...

לאָמיר האָפען!

יודען אין מעקסיקא.

פון ה. לאנג.

(ענדע).

אויך א קליינינקע, אבער א טיפע, א לעבעדיגע דראַמע האט זיך אָבגע-שפּילט אויפ'ן יודישען בית-עלמין אין מעקסיקא סיטי. א יונגערמאן איז גע-וען מיט מיר, וועמען איך האב אָנגע-נומען פאַר נישט קיין יודען. ער איז געווען מיין בעגלייטער אויף די וועגען פון מעקסיקא. ער איז א סטודענט און איז בעשעפטיגט אין א רעגירונגס אמט, און לויט זיין אויסזעהן און נאמען איז ער פאַר מיר ערשינען ווי א מעקסיקא-נער זייט דורות. די גאנצע צייט האט ער זיך געהאלטען, אזוי צו זאגען, קאָרעקט. ער איז מיט מיר געווען בייַ די היסטאָרישע אינקוויזיציע-פלעצער אין מעקסיקא, מיר האָבען געעדט וועגען יודישע מארטירער און זיין האלטונג איז געווען ווי פון אַנ'אינטע-ליגענטען נישט-יודען. ער האט מיר אויך אָנגעוויזען אויף דער איצטיגע יודישער לאָגע אין מעקסיקא ווי א נישט-יודי-שער פריינד. דערצו זענען מיר בעקענט געווארען אין נישט קיין יודישען קרייז. אָבער אויפ'ן יודישען בית-עלמין איז ער פאר א ווייל גע בליבען שטעהן מיט אויפגעריסענע אויגען און געזומען אָרומשוועבען איבער אלע קברים, צווי-שען אלע מצבות, ווי ער וואלט עפּיס געזוכט, אַנ'אומרוה האט איהם געזומען יאָגען.

און ער האט זיך פאר מיר מודה געווען.

זיין פאָטער איז געווען א פוילישער יוד, געקומען אין מעקסיקא פון ענג-לאַנד, אָנגענומען א מעקסיקאַנישען נא-מען און געהייראט א קאטוליש שפּא-ניערין. ער איז געשטאָרבען, וועז ער, מיין בעגלייטער זייער א יונגער גאָרטען בויגען, אויף וועלכען ער היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו איז היינט נישט אק-טועל. היינט בלאַזט מען און מען פּויקט א גאַנץ יאָהר אין ראַדיא, אָפּרא-פלאַנען, און אַנדערע שופרים. מען האַלט אויך אין אייַנזאַצען דורכ'ן שופר וועגען מלחמה-אַליאַרמען, קריזי-סען און וועלט-איבערקערהרענישען, פונ-דעסטוועגען ציטערט מען גאָרנישט.

דאָך קאָן מען נישט אינגאַנצען אָוועקמאַכען דעם אלול, א קליינע צי-זיאַניסטען, נאָר הפנים, אז א יודישע קישקע איז נישט אבצושאַצען. יענע גאַסען, וועלכע זענען געדיכט בעוואוינט מיט דער יודישער מאַסע קאָנען לייס-טען פאַר אלע. און אויך בייַ די וואָה-לען צו זאגען: דער נייער ציוניסטישער אר-גאניזאציע האָט „מעקסיקא" געגעבען 770 שטימען, וואס ס'שטעלט זי אָווען אויפ'ן ערשטען אָרט.

אונזער מעקסיקא האט ס'וואָרט...

מען ציטערט...

ר' חודש אלול איז געקומען אין שטעדטיל אריין.

אמאל, פערצייטענס, האט דאס אַנ-קומען פון חודש אלול געמאכט א גאַנ-צע איבערקעהרעניש אין שטעדטיל. פרומע יודען האָבען בייַם ערשטען בלאָז פון שופר אָנגעהויבען צו ציטערן פאַר'ן יום-הדין, און אויב אַלע טאָג פון א גאַנץ יאהר האבען זיי געדא-וונט גענוג פרום, איז דאס דאוונען פון ראש חודש אלול פאַרגעקומען באימה ובחרדה.

היינט וואַרפט דער אלול שוין נישט אַן אָזא אימה. דער היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו איז היינט נישט אק-טועל. היינט בלאָזט מען און מען פויקט א גאַנץ יאָהר אין ראַדיא, אָפּרא-פלאַנען, און אַנדערע שופרים. מען האַלט אויך אין בלאָזען דורכ'ן שופר וועגען מלחמה-אַליאַרמען, קריזי-סען און וועלט-איבערקערהרענישען, פונ-דעסטוועגען ציטערט מען גאָרנישט.

דאָך קאָן מען נישט אינגאַנצען אָוועקמאַכען דעם אלול, א קליינע צי-זיאַניסטען, נאָר הפנים, אז א יודישע קישקע איז נישט אבצושאַצען. יענע גאַסען, וועלכע זענען געדיכט בעוואוינט מיט דער יודישער מאַסע קאָנען לייס-טען פאַר אלע. און אויך בייַ די וואָה-לען צו זאגען: דער נייער ציוניסטישער אר-גאניזאציע האָט „מעקסיקא" געגעבען 770 שטימען, וואס ס'שטעלט זי אָווען אויפ'ן ערשטען אָרט.

אונזער מעקסיקא האט ס'וואָרט...

מען ציטערט...

ר' חודש אלול איז געקומען אין שטעדטיל אריין.

אמאל, פערצייטענס, האט דאס אַנ-קומען פון חודש אלול געמאכט א גאַנ-צע איבערקעהרעניש אין שטעדטיל. פרומע יודען האָבען בייַם ערשטען בלאָז פון שופר אָנגעהויבען צו ציטערן פאַר'ן יום-הדין, און אויב אַלע טאָג פון א גאַנץ יאהר האבען זיי געדא-וונט גענוג פרום, איז דאס דאוונען פון ראש חודש אלול פאַרגעקומען באימה ובחרדה.

היינט וואַרפט דער אלול שוין נישט אַן אָזא אימה. דער היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו איז היינט נישט אק-טועל. היינט בלאָזט מען און מען פויקט א גאַנץ יאָהר אין ראַדיא, אָפּרא-פלאַנען, און אַנדערע שופרים. מען האַלט אויך אין בלאָזען דורכ'ן שופר וועגען מלחמה-אַליאַרמען, קריזי-סען און וועלט-איבערקערהרענישען, פונ-דעסטוועגען ציטערט מען גאָרנישט.

דאָך קאָן מען נישט אינגאַנצען אָוועקמאַכען דעם אלול, א קליינע צי-זיאַניסטען, נאָר הפנים, אז א יודישע קישקע איז נישט אבצושאַצען. יענע גאַסען, וועלכע זענען געדיכט בעוואוינט מיט דער יודישער מאַסע קאָנען לייס-טען פאַר אלע. און אויך בייַ די וואָה-לען צו זאגען: דער נייער ציוניסטישער אר-גאניזאציע האָט „מעקסיקא" געגעבען 770 שטימען, וואס ס'שטעלט זי אָווען אויפ'ן ערשטען אָרט.

אונזער מעקסיקא האט ס'וואָרט...

מען ציטערט...

ר' חודש אלול איז געקומען אין שטעדטיל אריין.

אמאל, פערצייטענס, האט דאס אַנ-קומען פון חודש אלול געמאכט א גאַנ-צע איבערקעהרעניש אין שטעדטיל. פרומע יודען האָבען בייַם ערשטען בלאָז פון שופר אָנגעהויבען צו ציטערן פאַר'ן יום-הדין, און אויב אַלע טאָג פון א גאַנץ יאהר האבען זיי געדא-וונט גענוג פרום, איז דאס דאוונען פון ראש חודש אלול פאַרגעקומען באימה ובחרדה.

היינט וואַרפט דער אלול שוין נישט אַן אָזא אימה. דער היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו איז היינט נישט אק-טועל. היינט בלאָזט מען און מען פויקט א גאַנץ יאָהר אין ראַדיא, אָפּרא-פלאַנען, און אַנדערע שופרים. מען האַלט אויך אין בלאָזען דורכ'ן שופר וועגען מלחמה-אַליאַרמען, קריזי-סען און וועלט-איבערקערהרענישען, פונ-דעסטוועגען ציטערט מען גאָרנישט.

דאָך קאָן מען נישט אינגאַנצען אָוועקמאַכען דעם אלול, א קליינע צי-

צום ערשטען מאָל צום יודישען בית-עלמין, קלערט ער, זוכט ער, שאַמער אפשר...

— איך ווייס נישט צי איך דארף זיך איצט האלטען פאר א יוד... — האט ער א זאג געטהון מיט אַנ'אומע-טיגען שמייכעל. — עס ווילט זיך אַבער וויסען וואו אייגענע זענען, אויב נישט לעבעדיג, כאטש זייערע קברים...

דאס איז נישט סתם אנ'עפּיזאָד, אָדער א קוריאָז. לויט אומשטענדען ארום יודען איז עס א סימבאָל פון דער יודישער צושליידערטקייט. יודען צופאלען זיך און זוכען זיך אויף. ער-גיץ געהט אונטער א קהלה, און ער-גיץ וואקסט אויף א יודישע געמיינ-דע.

און א יונגע געמיינדע דארף מען דאך היטען, האָדעווען. די יודישע בע-זונדערען כוח פון יודישען וואָרט. די יודישע צייטונג, וואס ערשיינט דאָרט, כאטש בלויז צווייַ מאָל א וואָך, שפילט אַנ'אונגעהויערע ראָלע. איהר רעדט מיט דעם רעדאַקטאָר מ. ראָזענבערג, נאָך א יונגערמאַן, נאָך נישט אריינגע-קומען אין די מיטלע יאָהרען, אוז איהר קוקט אַריין אין די געשפּטען אוז אין דער געזעלשאפטליכקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג, אוז איהר בענרייפט, אז עס איז נישט בלויז א פראַגע פון גבעהן יודען וואס צו לייענען. די צייטונג איז דאך עפענט-ליכע מיינונג, און א יונגע געמיינדע, מוז איהר עפענטליכקייט, פונקט ווי א יונגער גארטען מוז האָבען אונערמידליכע גטריי הענד אויסצורייטען שדלים גראָזען. פער-האַן שוין געשיכטע פון דער יודישער פרעסע אין מעקסיקא. „דער וועג", די צייטונג, וואס גהט איצט אַרויס מאָל א וואָך, איז שוין אַמאָל געווען א טעגליכע. און וואלט עמיגראציע אין מעקסיקא נישט געווארען אַבגעשטעלט, וואלט זי געבליבען א טאג-צייטונג, און וואלט מסתמא אויך געהאט שווע-טער-אין ברודער-אָרגאַנען. אבער ווייל די יודישע בעפעלקערונג וועלט נישט גרעסער, קריגט זי דערפון דעם אויס-זעהן פון איין משפחה, און די צייטונג איז מיטלע יאָהרען, וואס קומט פאַר אונז א פערשפּילטער, פונדעסטוועגען, וועלט עס קומט די דאָזיגע צייט פון אלול, גיט מען דאָך א ציטער...

„עמך" האָט זיך ארגאניזירט.

פון אלע אַנדווערקער-פאַכען זענען די מאַגאַזין-שניידער די, וועלכע שט-הען אויף דער נידריגסטער שטופע פון ארגאניזאציע.

אמאל זענען זיי גראדע געווען די מיוחסים. זיי האָבען געהאט פרייזען און א סך האבען זיי מקנא געווען; יענע צייטען זענען שוין אָבער אַווק. שוין שהנע עטליכע יאהר, וויי די דאָזיגע בראַנשע זיך אין א זעהר ביטערען צוישטאַנד, די מאַגא-זין-שניידער אַרבייטען צוי 18 שעה א מעת-לעת און פערדינען נישט אויף קיין חיונה. ווער שמועסט נאָכ'ן סע-

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

נ. צ. א.

דאס זענען די דאשי תיבות פון דער נייער ציוניסטישער אַגאניזאציע, וואס איז געגרינדעט געווארען דורך זאב זשאבאטינסקי.

און א בעפעהל איז ארויסגעגעבען געווארען אין דער מחנה: וואָהלען! זאל דאס יודישע פאָלק זיך ארויס-זאגען צי עס בעשטעהט אויף א נייער ארגאניזאציע אבער נישט. און מיט'ן צעטל אין דער האַנד זאל ער דעצי-דירען וועגען זיין קוק אויף דער דא-זיגער זאך.

כדי אבער די וואָהלען זאלען האבען א פנים, זענען געשאפען געווארען דריי ליסטעס: נומער 1—פון די רעוויזיאַנים-טען מיט זשאבאטינסקי'ן בראש, נימער 2—פון די רעליגיעוע יודען, ווי „מזרחי" און אנדערע פרומע יודען און נומער 3—די מאַקסימאַליסטען רעוויזיאַניסטען.

אין טשענסטאכאוו, וואו די רעוויי-זיאַניסטען זענען פערהעלטנismעסיג נישט שטאַרק, האבען זיי פונדעסטוווי-גען אַנגענומען 2366 שטימען, וואס דאס איז בייַ דער בעציהונג, וואס מען האט צו די רעוויזיאַניסטען, זעהר א סך.

מיט די דאָזיגע וואָהלען האבען די רעוויזיאַניסטען דאָקומענטירט, אז די מאַסען זענען מיט זיי און עס ווערט דאָטירט אין דער געשיכטע פון יודישען לעבען, אז ס'איז געשאפען געווארען

די נייע ציוניסטישע אָרגאניזאציע א. נ. נ. צ. א. מיט אַנ'אייגענעם קאָנגרעס.

חסידים וועהלען.

וואס ס'מוז בייַ די דאָזיגע וואָהלען בעמערקט ווערען איז דער גרויסער אנטייל פון חסידים, וועלכע האבען זיך בעטייליגט אקטיוו אין די וואָהלען.

ווי בעווארנט, האבען א טייל מזר-חיסטען געזומען אַנ'אקטיוונען אנטייל אין די וואָהלען זיך אין רעזערוו, דערווייסען זיך ווענען דעם צווייטענס קען ביילדונג און יחוס—ווייל אזוי הייסט די מאמוש און אזוי פער-לאַנגט דער „גוטער טאַן".

* * *

וואָלט מען דאך געמיינט, אז דאס איז אזא מין קרענק ווי א רעק, אז ס'איז ל"ע נישטא קיין רפואה—איז מען מגזם, וואַרום בעקענענדיג זיך נעהנטער, דערזעהט מען (בעזונדער'ס זיי, די גאַליציאַנער, וועלכע האבען צו אונז נאָך מעהר טענות), דאס ווענען פער-האַן מעגליכקייטען פון צונויפלעבען זיך. מ'פֿאַרט זיך נישט אויפען, נאַכ-געהן זייערע פאַמעליכע טריט, פער-פאַלען: אטאַוויזם.

מ'דאַרף געדענקען, אז גאַליציע, אפילו דאס סימפּאטערישע מזרח-גא-ליציע בעטראַכט קראקא אלס שיינדיל, אלס מוסטער פון פיינקייט און קולטור. און קראקא האט שוין דוכט זיך, שלום עליכם געזאגט—שמעקט מיט בית החיים.

אין דער דאָזיגער שטאדט דאַמינירט דער עבר: מלוכה'שע קברים. מ'רע-כענט זיך שטאַרק מיט יחוס, א קליי-ניגקייט: סטעפּאַן באטאָרי, די וואַזעס פון איין זייט, דער רמ"א א. א. פון דער צווייטער, און מ'פערזעהט, אז דורך דער צייט האבען אַנדערע פער-נומען דאס אָרט, אז יחוס-אבות איז נאָך נישט אַלץ...

* * *

די סבות פון דעם מהלך צווישען אונז און זיי ?

מיר האבען אין משך פון 145 יאהר געלעבט אבגעטיילט, אינטער דער הערשאַפט פון דיאַמעטראַל פערשידענע מלוכות.

זיי—פרייהייט, מיר אונטערדריקונג; זיי—בעוועגונג, מיר בעגרענצונגען; זיי ביילדונג, מיר—מלוכה'שע אבסקוראַנטיזם צוליב פאַליטיק.

בייז אהער חסרונות.

אָבער אייגצייטיג: זיי מערב-איירא-פעאישער אויסערליכער גלאַנץ, מיר —מעהר פנימיות; זיי פּאָרם, מיר—אי-נערליכקייט; זיי שטעלונג אין לעבען, מיר—פרייהייטס-שטרעבונגען און קאָנ-סטיטוציע ארבייט; זיי דייטשע פינק-ליכקייט, וואס האט אגב א שיכות מיט בעגרעניצטקייט; מיר — עפּיס פון די פוילישע חלומות און עפּיס פון דער רוסישער בענקשאפט.

און פון דאַנען (לויט אונזער מייגונג) דאס שטייפקייט, נישט עכטקייט און די אלע אַנדערע שמאַנצעסען, וואס זענען אונז אזוי דערווידער. (אגב אורחא: און אפשר קען מען מיט'ן זעלבען אויסטייטשען פארוואס די סתם-אינטע-ליגענץ איז בייַ זיי פלאַכער ווי בייַ אונז, ווארום דאָרט איז דער גורם גע-וען פּאָרם, טיטול און בייַ אונז—אי-נערליכער דראַנג).

* * *

דערווייל א גרויסער מהלך צווישען אונז און זיי, אַנ'אַנטיפאַטיע, וואס האט טיפערע פסיכישע סבות; א דערווידער, וואס האט געפינען עפענטליך איהר אויסדרוק אויף איין געביט—אין דער מחלוקה גרינבוים-רייך.

אָבער די ווידעראנאנדען און די פסיכישע אונטערשידען הויבען זיך אָן מיט'ן קומען אין ענגערן קאָנטאַקט (און בעזונדערס בייַם יונגען דור) צו פער-וישען אין מיט דער צייט וועלען אפשר בייַדע צדדים זיין צופריידען פון שדוך...

לאָמיר האָפען!

פרייַע שריבונג. *)

א שטים פון א לעזער.

החיים ואמות ביד הלשון. דאָס לע-בען און דער טויט ליגט אין דער צונג. מית'ן רעדען קען מען א מענש דאס לעבען ראָטעוונען און מית'ן רעדען קען מען א מענש אומברענגען. אין יעדער זאָך, וואס גאָט האט בעשאפֿן, איז פערהאָן גוטעס און שלעכטס. דאס וואסער איז גוט: עס קען אָבער אויך זיין שלעכט און דערטרינקען מענשען. דאָס פייער איז נוצלעך, עס קאָן אבער אויך פערניכטען אייגענטומ'ס און לע-בענס. דאסגלייכען מית'ן טאָלענט פון מענש: דער טאָלענט קען ווערען פֿער-וועندעט אויף גוטע זאכען, אָבער אויך אויף שלעכטע. איינער וועלט א דאָנק זיין טאָלענט אַ'ערפינדער, א גרויסער פֿראָפעסאָר, וואס ברענגט גוטס דער מענשהייט און דער צוויטער ווערט א דאָנק זיין טאָלענט — א הויכשטאַפּ-לער, א גרויסער אפערסט, וואס טהוט אן צרות די מענשען.

דאָסזעלבע איז אין בעצוג צו פרע-סע. פרעסע איז א גוטע זאך. זי טהוט דעם מענש פערבינדען מית דער גאַנ-צער וועלט. זי מאכט איהם ערפאהרען, קלוג, זי ווייזט איהם דעם וועג פון טר מרע ועשה טוב. די זעלבע פרעסע קען אָבער אויך ברענגען א סך רשעות, פערשפרייטען שקרים, העצעריין וכדו-מה, ווי מען זהט עס בעו"ה.

ווען מען לעזט אזא צייטונג פאמ-פלעט, טראכט מען זיך, צי צולייב דעם זענען מענשען געוואָרען קולטו-רעל, ציוויליזירט, כדי אויסצוגעפֿונען מיטלען, ווי אזוי בעסער צו קענען קאָלפארטירען האס און שנאה און אלע מינים אונזינניקייטען? צי וואָלט נישט געווען גלייכער, אז די וועלט זאָל בלייבען צוריקגעשטעלט אזוי ווי זי איז געווען אין די אור צייטען, ווען מען האט נישט געוואוסט וואס דאס איז אזוינס צייטונגען?

דאס זעלבע געפיהל האט מען, ווען מען לעזט לעצטענס אין „היינט" די אַרטיקלען „טעגליכע בעמערקונגען" פון ב. יאושזאהן, וועלכער נוצט אויס זיין טאָלענט, מית וועלכען ג' חאט איהם בעשאנקען, צו טרייבען העסליכע אין אונווירדיגע העצעריין, געגען אזא אָנפיהרענדע, נאבעלע ציו-ניסטישע פערזענליכקייט, ווי עס איז ד"ר יהושיע גאָטליב דערפאר — פרעגט בחרם אדער מען קען פערשטעהן פאר-וואס — דערפאר, ווייל ער האט גע-האט די חוצפה צו לאזען זיך אַרויס-שטעלען און אויסוועהלען אלס קאַנדי-דאט צום סיים.

אין די ארטיקלען שטעקט אזוי פיעל עזות-פנימדיגקייט, אזוי פיעל שלאנגן-גיפט פון נוקם ונוטר כנחש, אזוי פיעל קרענקליכע פערביסענקייט צו וועלען די פערזאָן ערנידריגען, צו מאכען פון איהר א שפה, איהם צוטרעטען און בעשפייען, אז דער לעזער ווערט גע-פלעפט, לעזענדיג דעם דאויגען פאמ-פלעט און פרעגט מית ערשטוינונג: הזאת נעמיך צי איז דאס דער זעלבער „איטשעלע", וועלכער שרייבט אזוי טאָלאנטפול זיינע „פאָליטישע בריעף"? צי איז דאס דער זעלבער יאושזאהן, וועלכער שרייבט אזוי ע

וויעלנער נייעס.

אונזער שטעלונג צו די סיים-וואהלען.

איינגאנצען טיילט אונז אב איין וואך פון די סיים-וואהלען, וועלכע קומען מאר קינפטיגען זונטאג, דעם 9 ווזשט-שען.

די שטעלונג אונזערע צו די סיים-וואהלען איז א קלארע און א פאזי-טיווע.

מיר געהן צו די וואהלען און מיר וועלען זיך אין זיי בעטייליגען.

מיר, יודען, האבען אין איצטיגען מאמענט פון קיין אנדערע רעגירונג זיכער בעסערס נישט צו ערווארטען.

פערקערט, שוועריע, שוואנקט כמא-רעס זהען מיר זיך אנרוקען אויף אונזער האריזאנט, אויב חלילה פיל-סודסקי'ס גייסט זאל נישט ווייטער הער-שען אין דער מלוכה.

עס בלייבט אלזא נאר די סיים-וואהלען איז א קלארע און א פאזי-טיווע.

מיר געהן צו די וואהלען און מיר וועלען זיך אין זיי בעטייליגען.

מיר, יודען, האבען אין איצטיגען מאמענט פון קיין אנדערע רעגירונג זיכער בעסערס נישט צו ערווארטען.

פערקערט, שוועריע, שוואנקט כמא-רעס זהען מיר זיך אנרוקען אויף אונזער האריזאנט, אויב חלילה פיל-סודסקי'ס גייסט זאל נישט ווייטער הער-שען אין דער מלוכה.

עס איז אלזא קיין שום ספק, דאס מיר מוזען אונזער בירגערליכען חוב ערפולען און זיך מאסנהאפט בעטייליגען אין די וואהלען צו דער העכסטער אינסטאנץ פון געזעצגעבונג פון לאנד, וויע עס איז דער סיים.

עס בלייבט אלזא נאר די פראגע פאר וועמען צו שטימען, אויב קיין יי-דישער קאנדידאט איז אין אונזער וואהל-ראיאן נישט אריסגעשטעלט.

מיר מוזען זיך שטענדיג האלטען אין כלל: אויסצווהלען דאס בעסטע פון ערגערן, און דערוויבער מוזען מיר זיין פראינטערעסירט, או עס זאל גע-ווהלט ווערען דער דאזיגער קריסט, וועלכער וועט פאר אונז זיין בעסער ווי א צווייטער, וואס וואלט געווארען אויף זיין ארט.

פון די אלע 4, וועלכע פיגורירען אויף דער קאנדידאטען-ליסטע, איז אונז בעקאנט די פערזאן פון היגען בירגער-מייסטער ה' ווישאלד נאוויצקי.

מען קען איהם, אמת, נישט חושד זיין אין ספעציעלען אהבת ישראל, אבער מען מוז צוגעבען, בפרט ווי די ראטמענער, הויפטזעכליך די, וועלכע זענען מיטגלידער פון „אפיקאס ספא-לעטשנא", וועלכע זענען אממיינסטען געשטאנען אין קאנטאקט מיט'ן בירי-גערמייסטער וועגען ערטיילען הילף יודישע נויטבעדערפטיגע—ווי זיי בע-הויפטען, האט ער זיך געוגג לאיאל בעצויגען צו יודען און ווי מעגליך נאכגעקומען די פערשידענע פעראנגן, נעמענדיג אין אפט די שוועריע מא-טעריעלע לאגע אין וועלכע דער מא-גיסטראט געפינט זיך.

אויך דאס מוז צוגעוואגט ווערען צום שבח פון ה' נאוויצקי, דאס ער האט פונקטליך אויסגעצאהלט די סובסידיעס פאר יודישע הרדים (מעהר ווי די יו-דישע גמינע). ער איז אלזא נישט דער ערגסטער, מכל שכן איצט, האבענדיג דאס בעוואוסטזיין, דאס ער איז גע-וועהלט געווארען אין סיים אריין א דאנק יודישע שטימען, וועט ער זיכער זיך פ'הלען פערפליכטעט לגבי יודען און וועט שטעהן אין זייער שוץ.

מיר אלע פון אונזער קרייז שטימען אלזא פאר דער קאנדידאטור פון ה' וויטאלד נאוויצקי.

דאס איז, גלויבען מיר, דער לאגי-שער אויספיהר און דער ריכטיגער וועג, אויף וועלכען מיר דארפען געהן.

י. ש.

אויפין וועג פון סאנירען די קהלה-ווירטשאפט.

דורך די עטליכע טעג, וואס די נייע גמינע עקזיסטירט האט זי שוין בעוויזען אויסצוגעפונגען דעם עק פון גרויסען פלאנטער און כאאס, וואס די אלטע גמינע האט איבערגעלאזט און אנצונעמען שריט ווי אזוי פון דעם פלאנטער ארויסצוקריכען און ארויפצו-פיהרען די גמינע אויפן שליאך פון גלייכגעוויכט און אנרדנונג.

נישט וועלענדיג מאכען קיין קאמ-פלימענטען מוזען מיר אבער אונטער-שטרייכען, אז דער אופן, ווי אזוי דער פרעזעס יונג רעכענט צו דערפיהרען צו א סאנאציע און בכלל דער וועג פון ערליכקייט און שטרענגער אונ-פארטייאישקייט אויף וועלכען ער וויל די גמינע פיהרען — אין געגענזאץ צו דער אונפערשעמטער אייגענער קע-שענע און קלייזעל-פאליטיק פון דער אלטער גמינע עליה השנוביל — קען זיהר געפעלען און פערדינט אויף אנערקענונג.

* * *

ארבייטענדיג א גאנצע וואך צו דערגהן א טאלק ווי דער מצב זעהט אויס, ווייזט זיך ארויס, אז די גמינע איז שולדיג א סומע פון 27.000 זל. דערונטער 15.000 זל. דעם סקארב, קאסע-כאריך און אובצופיטשאליניע; נישט אויסגעצאהלטע בעאמטען פענ-סיעס 2.800 זל., וועקסלען 4.000 זל. דער גמינע ווידער קומט פאר עטאט פון די יאהרען 34-1929 די סומע פון 13.600 זל.

דורך דער צייט פון 1 יאנואר ביז דעם 15 ד. ח. האט די גמינע געהאט הכנסות 27.107 זל. פון דעם: פון בית-חיים 324 זל., פון עטאט 2.248 זל., פון גארטען-פערדינגען 170 זל. און פון שחיטה 23.406 (ד. ה. פון שחיטה דורכשניטליך צירקא 3.000 זלאטע א חודש).

די לעצטע וואך האט געגעבען אייני-קומטען 606 זל. און אויסגאבען 671 זל.

* * *

ארום די סיים-און סענאט-וואהלען.

זונטאג זענען אין וויליען-ווי אין גאנצען לאנד—פארגעקומען וואהלען פון דער לאדזער וואיוואודזטוו צו דער סענאט פון פאלגענדע קאנדידאטען:

שמשון קאהן, לייב בלאה, אברהם דוד יאקובאוויטש, עזר אויבערבוים, קלמן קאסריעל, יוסף קאמיאנער, פיי-ויל בראט, יוסף שאיא, פייוויש סקרזי-ניא, אשר מענדלפוויטש, שמואל ערליך, אייזיק כלאפאק.

אין דער קאמיסיע געהט נישט אריין קיין איינער פון די דאזיגע. די קא-מיסיע וועט האבען די קאמפעטענץ צו בעטראכטען אויך די רעקורסען.

עס איז אויך געשאפען געווארען א רעוויזיאנס קאמיסיע, וועלכע בעשטעהט פון פאלגענדע 3 פערזאנען: אליעזר בער-קאוויטש, שמואל שאיא און קראמא-לאוסקי (בונק-קאסירער).

עס איז אויך בעטראכט געווארען די פראגע פון בודזשעט (דער בודזשעט פון 1935 איז געהאט צוריקגעקומען פון דער וואיעוואודזטוו נישט בע-שטעטיגט) וועלכער איז אבגעלעגט ג'-וארען אויף דער נעכסטער זיצונג.

* * *

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך בעשלאסען געווארען, כדי אבצווויקלען מיט די אלטע חובות צו שענקען 50 פראצענט פון עטאט פאר די יאהרען 1929, 1931, 1932, 1933 און 25 פרא-צענט פון 1934 יאהר. פון דער הנחה וועלען גענישען נאר די, וואס וועלען דעם בעטראג ערלעדיגען ביז דעם 1-טען פאדזיערניק ד. י.

עס איז בעשלאסען געווארען וועגען דעם אריסצוגעבען א קאמוניקאט צו דער בעפעלקערונג.

עס איז אויך בעשלאסען געווארען ארויסצולאזען אנ'אויפרוף וועגען די סיים-וואהלען.

ווי מיר זעהען נעמט די גמינע אן גאר אנ'אנדערע וועגדונג און ס'איז צו האפען, אז די שטאדט וועט איהר ביי-הילפיג זיין אויסצופיהרען די גוטע כוונות.

נאטאליען.

אין 3 אבוואדען זענען געווועהלט געווארען: ד"ר ביאלעצקי, אנטאני סא-באצינסקי און קארל וואויציקעוויטש.

זונטאג איז פארגעקומען א גרויסער מאניפעסטאציע-צוג מיט טראנספארטי-רונג פון קרייז-ריכטער אין טשענסטאכאוו צו דער טרויער-פייערלעכקייט פון דעם פאלקס-פרייהייט-קעמפער, דעם פארשטארבענעם ד"ר נייעטש, וועלכער איז אין דער שטאט באקאנט אלס איינער פון די ערשטע פיאנירען פון דער ארבייטער-באוועגונג.

דער צוג איז אוועקגעגאנגען פון דער ווארשויער שול אויף דער פרילער שטראס, איבער דער פרילער שטראס, דורך דער נארוטאוויטש גאס, איבער דער קלייבער שטראס, דורך דער פאלקס-גא

Kierownictwo Szkoły Koedukacyjnej i Przedszkola
im. Zofji Wajnsztokówny
w Częstochowie, II-a Aleja 20, teleton 10-78.
przyjmuje do wszystkich klas codziennie od 10—12 i 16—18.
Egzaminy 1-go września; Lekcje 3-go września.
UWAGA: Zajęcia w PRZEDSZKOLU odbywać się będą PRZED i PO OBIEDZIE.
Przyjmuje się zapisy na WIECZOROWE KURSY JĘZYKÓW ANG., NIEM., FRANC. i HEBR.

פון מאַגיסטראַט — צו אַדחאַקאַטור.

דער לייטער פון דער ציווילי-אַבטיילונג בייַם שטאַדטישען געריכט, ריכטער דימיטר מירמאַן, געהט איבער אין די נאהנטסטע טעג פון מאַגיסטראַטור — צו אַדוואָקאַטען-קאַנצעלאריע אין קושעפין. ריכטער מירמאן, געהט-אַן אלס אויסגע-צייכענטער ציווילייסט.

פון מאַגיסטראַט.

דער לייטער פון פרעזידיאַל-אַמט פון דער שטאַדט - פערוואַלטונג ה' אַדאַם קאַזלאָווסקי איז צוריקגעקומען פון אור-לויב און איבערגענומען זיין אַמט.

פון אויספֿארשונגס-אמט.

דער אויספֿארשונגס-אַמט אין טשענ-סטאַכאָו זוכט די יורשים נאך די קריגס-געפאנגענע פון די גענו. צארישע ארמיען: יוזעף וויטשאָרקע פון 15 פ. פ., יוזעף קאַסטא פון 62 בריגאדע ארטילעריע, מאטאוש אַנטאַשיק פון פליהער פולק אין מאדלין, קאַזשימיעוש שימאנסקי פון 455 פ. פ., סטאניסלאוו טשעשמבינסקי פון 453 פ. פ., יאן ווידזיק (וויטשיק) פון 99 פ. פ.

די פעראינטערעסירטע פערזאנען דארפען זיך וועגדען אין אויספֿאר-שונגס-אמט.

שרעקליכע נקמה פון אנ'אייפער-זיכטיגען מאן.

אויף נאריטאָוויטשא רוג גורנא-גאס איז אַדורכגעגאנגען עאוגעניוש יאָבלאָנ-סקי (מילא 11) אין געזעלשאפט פון עאוגעניא סוסקעוויטש (רובנאלעגלא 15), אין א געוויסען מאָמענט איז צו יאָב. לאָנסקי'ן צוגעלאָפען דער פרוי סוסקע-ויטש'ס מאן, וועלכער האָוינט נישט מיט איהר שוין א לענגערע צייט און איהם געמאכט צוויי וואונדען און אָב-געביסען א שטיק נאז.

דער צישלאָגענער יאבלאָנסקי איז געוואָרען איבערגעפיהרט אויף קוראציע אין שטאַדטישען שפיטאל אריין און סוסקעוויטש איז ענטלאָפען.

אַנשטאָט נאָך וואַרשאָ—אַבמארשילט אויף זאָוואָדזיע.

אין דאָרף מיעדזשנאָ איז געוואָרען ארעסטירט און לויט'ן בפֿעהל פון דער געריכטס מאכט איינגעזעצט אין תפיסה דער 20 יעהריגער סטאניסלאוו נאָוויצקי, א מיטגליד פון „סטראַני צטוואָ נאַראָדא-וע", וועלכער האט אין דער לעצטער צייט ארויסגעווייזן אַנ'אַקטיוע טעטיג-קייט אויפ'ן געביעט פון דער גמינע מיעדזשנא, ארגאניזירענדיג פערשידענע דעמאָנסטראַציעס אהן דער ערלויבניש פון דער מאַכט.

דער בעשולדיגונגס אקט וואָרפט איהם פאר, אז ער האט בעליידיגט מיטגלי-דער פון דער רעגירונג און זיי עפענט-ליך פארגעוואָרפען שלעכטע כוונות אין דער ארבייט פאַר'ן פאַטערלאַנד.

דער יונגער ענדעק האט געהאלטען רעפעראַטען, אין וועלכע ער האט שטאַרק אונטערגעשטראָכען, אז מוסליני האט ארגאניזירט א מאַרש רוים און מיט כח נעצווינגען דעם קעניג איבערצוגעבען איהם די מאַכט. אויף אַנ'עהנליכען אופן איז אויך היטלער געקומען צו דער מאַכט. דערפון איז געדרינגען, אז אויך אין פוילען קען מען נור מיט כח קומען צו דער מאַכט.

די סטאַראָסטווא האט נאָוויצקי'ן פער-משפט פאר אַרגאַניזירען נישט-לעגאַלע דעמאָנסטראַציעס אויף 10 טעג אונבע-דינגטען ארעסט. טראָץ דעם וועט ער צוגעפֿוינגען ווערען צו פערענטוואַרטלי-קייט לויט'ן ארטיקל 127 פון שטראָף-קאָדעקס.

א וואַרשאווער קאָסע-בּרעבער בע-גנב'עט א וואוינונג בשותפות מיט היגע גנבים.

דורכ'ן שטאַדטישען געריכט זענען נעכטען גע'משפט געוואָרען: דער 45-יעהריגער בעקאַנטער וואַרשאווער קא-סע-בּרעבער הענריק פיאַלקאָווסקי, ווי אויך די צוויי היגע גנבים: מאַריאַן וואַנסקי און לוציאַן מאַקאָווסקי. חוץ די אויסגערעכענטע איז אויך געוואָרען גע'משפט פאַר פאסעריי די דאָמבראָ-ווער איינוואוינערין קאזשימיערא פאש-קעוויטש.

די דאזיגע גנבים-„געזעלשאפט" איז אנגעקלאגט פאר אויספֿיהרען א גנבה פון דער וואוינונג פון עדמונד סודא אויף זאמאַיסקי-גאס 24.

די גנבה איז געווארען אויסגעפיהרט דורך ארבייטען דאס שלעפל פון דער ערשטער טהיר און דאַן דורך עפ-נען מיט א וויטריך די צווייטע טהיר.

נאכ'ן אויספֿיהרען די גנבה זענען די גנבים ענטקומען פון טשענסטאָכאָוו. א דאנק קאַנפידענציאַלע ידיעות איז אַבער דער פאליציי געלונגען פעטצו-שטעלען די אדרעסען פון די פערברע-כער.

א דעלעגירטער פונקציאָנער פון דער אויספֿיהרער-פאליציי איז אוועק קיין דאָמבראָווע און מיט דער הילף פון דאָרטיגע פאליציי פערהאלטען אלע גנבים אין דער וואוינונג פון קאַזשימי-יעוש פאשקעוויטש.

בעת דער געריכטס-פערהאנדלונג האט מאקאָווסקי מודה געווען, אז איהם איז בעקאנט נור וואַנסקי און וואַנסקי האט ערקלערט, אז ער קען זיך נור מיט מאקאָווסקי'ן. מיידע הא-בען ערקלערט, אז זיי האבען נישט גענומען קיין אנטייל אינ'ם איינברוך. פיאלקאָווסקי האט זיך יאָ מודה געווען צו דער שולד, ערקלערענדיג, אז ער קען נור וואַנסקי'ן.

דער פונקציאָנאר פון דער אויספיר-פאליציי האט אין זיין ערקלערונג גע-זאגט, אז ער האט נאך אין טשענסטא-כאָו געוואוסט די נעמען פון די גנבים; ער האט נישט געקענט פעטשטעלען דעם נאָמען פונ'ם דריטען, ווען ס'האט זיך ארויסגעוויזען פיאלקאָווסקי.

דאס גערעכט האט ארויסגעטראָגען אנ'אורטייל, לויט וועלכען הענריק פיאל-קאָווסקי איז געוואָרען פער'משפט אויף 4 יאָהר תפיסה, וואַנסקי און מאַקאָוו-סקי צו 1 יאָהר און די פרל. פאשקע-וויטש אויף 6 חדשים מיט אבלעגען דאס אויספיהרען די שטראָף.

פון זש. ט. ק.

די יודישע געזעלשאפט פאר לאַנד-קענטשאפט ארדענט איין זונטאג, דעם 1-טען סעפטעמבער ה. י. אנ'אויספלוג נאך אויצוב. די צאהל פלעצער איז בענרעניצט.

איינשרייבונגען און אינפארמאציעס אין סעקרעטאריאט פון זש. ק., 2-טע אלעע 20 (שולע פון פרל. וויינשטאק).

אַרבייטער טראָגען אַרוים א פאד-מייסטער אין א זאַק.

א שטורמישע פאסירונג איז זיך פער-לאָפען אין די צאראמישע אנשטאלטען אויף זשאקא גאס.

צווישען די ארבייטער אויף דער קאפלעס - אַבטיילונג און גהילף פון מייסטער פון דער דאזיגער אבטיילונג סטאניסלאוו סקוטצקי איז אויסגעבראָ-כען א קריגעריי, ווייל סקוטצקי האט נישט געוואלט אנערקענען פאר גוט די דורך די דאזיגע ארבייטער לעצטענס אויסגעפיהרטע פארמען. די קריגעריי האט וואס אמאל אנגענומען אלץ שאר-פערע פארמען. די ארבייטער האבען בעשלאסען דעם פאדמייסטער צו בע-שטראָפען, אנערקענענדיג זיין האנדלונג פאר נישט-ריכטיג. אין א נעוויסען מא-מענט האבען זיי סקוטצקי'ן ארויפגע-וואָרפען א זאק אויפ'ן קאפ, צוגעבינדען און אריסגעטראָגען הינטער'ן טויער, וואו זיי האבען דעם פאדמייסטער אוועקגעשליידערט.

אויף דער ידיעה וועגען דער דאזי-גער פאסירונג האט די דירעקציע מא-מענטאל בעוייטיגט 11 ארבייטער, וועל-כע זענען דעם דאזיגען טהאט בעגאנ-גען. די ארבייטער האבען זיך געוואג-דען צום אריסטעלען פון דער קאָמאַנדע.

א בלוטיג געשלעג אויף טאַרטאַ-קאָווא גאס.

דעם 27 ד. ח. איז אויסגעבראכען א געשלעג צווישען די בריידער עדוואַרד און טאַדעאוש וויעזשב (טאַרטאַקאָווא 24) פון איין זייט און לעאָן סענדעל (טאַר-טאַקאָווא 39) פון דער אַנדערער זייט. בעת'ן געשלעג איז טאַדעאוש וויעזשב לייכט צוקלאפט געוואָרען און סענדעל—פיעל שווערער. דער לעצטער איז אי-בערגעפיהרט געוואָרען אויף קוראציע אין שטאַדטישען שפיטאל אריין.

נאַכט - דיזשורען אין די אפטייקען.

היינט בייגאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: צווייטע אלעע און אסטאטני גראס.

בעקאַנטמאַכונג.

דער קאמאַרניק פון שטאַדטישען געריכט אין טשענסטאכאָו, 2-טער רע-וויר, וועלכער אמטירט אין טשענסטא-כאָו אויף קילינסקי 30 מאכט בעקאנט, אז דעם 27 וווּשעשען 1935 י. 9 א זיי-גער פריה, וועט אין זיצונגס-זאל פון שטאדטישען געריכט אין טשענסטאכאָו פאַרקומען אנ'עפענטליכע ליציטאציע פונ'ם הויז אויף טארגאָווע גאס 19 אין טשענסטאכאָו.

דאס דאזיגע הויז איז געוואָרען אָב-געשאצט אויף 8.000 זלאטעס. די לי-ציטאציע וועט זיך אנהויבען מיט'ן אויסרופען פון 5333, אלס אין צווייטען טערמין.

KINO „EDEN".

היינט — דאס בעריהמ-טע וויענער קונסטווערק!

וואונדערבאר קרעאציע פון דער פרעליכער הומאר-קעניגין

אירענא דע זילאהי

אין דער קאמעדיע

Jej szampańska noc

פאסירונגען אויפ'ן דאנסינג „אינפערנא".

איבער'ן פראגראם:

וועלט-אקטואליטעס און קלאנג - צוגאבען.

ביללעטען פון 35 גר. אן.

Kino „LUNA"

אינטערעסאנטער פילם, וואס אילוסטרירט די ליעבעס פון לעצטען טערקישען סולטאן

CZERWONY SUŁTAN

(Abdul Hamid)

אין די הויפט-ראלען:

פריץ קארטנער און נילס אסטער.

איבער'ן פראגראם:

„פאראמונט" און „פאט".

א סטודענט — קאָמוניסט האָט „גע-ארבייט" אין משענסטאָכאָוו אונטער א פאלשען נאָמען.

נאך א לענגערער אבסערוואציע איז נעכטען געווארען ארעסטירט דורך דער אויספארשונגס-אבטיילונג דער סטודענט פון וואַרשאווער פאליטעכניקום יוזף רוטשטיין, וועלכער האט געוואוינט אויף דאמבראווסקי גאס 15.

דעם 21-טען יולי איז אין דער שולע אויף נארוטאָוויטשא גאס געפענט ge-וואָרען א לאגער פון ווירטשאפטליכער צוגרייטונג.

אינ'ם דאזיגען לאגער האבען זיך בעוויזען קאָמוניסטישע צייטונגען. די צוהערער פונ'ם ווירטשאפטליכען לאגער זענען בעשטאַנען נור פון סטודענטען, וועלכע האבען בעקומען פראקטיק אין די היגע אינדוסטריעלע אנשטאלטען.

די סטודענטען זענען גענומען געווא-רען אונטער אנ'אבסערוואציע, הויפט-זעכליך א געוויסער פארסטער, וועלכער האט פראקטיצירט אין דער כעמישער פאבריק אין אניאלוב.

עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער נאמען פארסטער איז א פאלשער און אונטער איהם בעהאלט זיך אויס א ge-וויסער יוזף רוטשטיין, א בעקאַנטער קאָמוניסט, וועלכער האט געארבייט אינדיווידועל און נישט-זייענדיג פער-שריבען אינ'ם לאגער איז ער געקומען אהין, נור כדי צו פערשפרייטען די צייטשריפט אונטער'ן נאמען „פאליטעכ-ניק" און ער האט אויך הינטער די וואהל-פלאקאטען אויפגעשריבען לאזון-גען נישט אנטייל צונעמען אין די וואה-לען. די דאזיגע לאזונגען זענען געווען אונטערגעשריבען מיט די צייכענס: ק. ז. מ. פ.

מיט א ראַזיר - מעסערל האָט ער „תפילה-געטהון" אויף דער יאַסנא-גורא.

עהערנעכטען איז דורך דער פאליציי געוואָרען פערהאלטען און אויפ'ן פער-לאנג פון דער גערעכטס-מאכט איינגע-זעצט אין אויספארשונגס-ארעסט דער 40-יעהריגער וולאדיסלאוו ניעוויאדאמסקי פון גאלאנג, וועלכער איז געוואָרען אנגעקלאגט, אז דעם 25 אויגוסט ה. י., שטעהענדיג צווישען א המון, וואס האט תפילה-געטהון אויף דער יאַסנא-גורא, האט ער געמעסערט אנ'אונבע-קאנטע פרוי, וועלכער האט געפונען וואו זי האט דאס געלד, כדי זי דער-נאך צו בעגנב'ענען.

דער בעשולדיגטער האט זיך נישט מודה געווען, ערקלערענדיג, אז ער איז געקומען מיט אנ'אויספלוג נישט כדי צו גנב'ענען. עס איז אבער בייַ איהם ge-פונען געוואָרען א ראַזיר-מעסערל, וועל-כעס האט געוויזט צום אויסניידען די טאַשען.

כדאי צוצוגעבען, אז ניעוויאדאמסקי איז א פראַפעסיאָנעלער טאשען-גנב, וואס איז שוין פיעל מאל געווען בעשטראָפט פאר פערשידענע גנבות.

אנ'אנפאל אויף א נעגער.

דורכ'ן קרייז-געריכט איז געוואָרען גע'משפט א געוויסער זיגמונט שמולקא, וועלכער איז געוואָרען אנגעקלאגט, אז דעם 3 יולי האט ער פערטשעפעט דעם נעגער אמעריקאנ, וועלכער איז געווען אנגעשטעלט אין צירק „שוויאטאוויד" און פון איהם פערלאנגט געלד אויף בראנפען.

צוליב דעם אבער, וואס דער נעגער האט נישט פערשטאנען וועגען וואס עס האנדלט זיך, האט שמולקא אריסגע-צויגען א מעסער און צושטאכען אמעי-גיאלן. דער נעגער האט דעם אנפא-לער געוואלט אריסרייסען דאס מעסער און דערביי זיך צוקאלעטשעט.

שמולקא, איז געוואָרען פער'משפט אויף 1 יאהר תפיסה.